

Beata Grabowska, Tomasz Kubala

encyklopedia bylin

tom II, K-Z

ZYSK I S-KA
WYDAWNICTWO

Encyklopedia bylin autorstwa Beaty Grabowskiej i Tomasza Kubali to pierwsza tak obszerna publikacja o tej tematyce na polskim rynku wydawniczym. Zawiera szczegółowe informacje na temat morfologii prezentowanych roślin, ich występowania geograficznego i ekologii, zastosowania, uprawy oraz rozmnażania. Cennym uzupełnieniem tych informacji są bardzo liczne i dobrej jakości fotografie roślin oraz słowniczek podstawowych pojęć botanicznych. Książkę tę z pewnością warto polecić zarówno osobom profesjonalnie zajmującym się roślinami – ogrodnikom i botanikom, jak i szerokiej rzeszy amatorów – miłośników roślin.

Prof. dr hab. Dariusz L. Szlachetko

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI TOM II

OPIS ROŚLIN: OD K DO Z	516
LITERATURA	906
INDEKS NAZW ŁACIŃSKICH	908
INDEKS NAZW POLSKICH	958

Bylina do 10 cm wys., 20 cm szer., kępkowa lub tworząca niewielkie darnie, z silnym korzeniem. Łodygi 4–15 cm dł., płózące się do wzniesionych. Liście do 1 cm dł., dolne jajowate, okrągłe lub nerkowate, górne romboidowe, wszystkie nieregularnie karbowane do dłoniasto podzielonych. Nibyokółki 3–4 w kątach górnych liści, (4)6(10)-kwiatowe. Podsadki do 1,5 cm dł. Przysadki 3–5 mm dł. Kwiaty 40–50 mm dł., różowe do białych; kapturowata górna warga ucięta, wyraźnie owłosiona. Kwitnienie V–VI.

Turcja, 2000–2800 m n.p.m.; wapienne skały i piargi. Jedna z najpiękniejszych jasnot, ale dosyć trudna w uprawie, polecana raczej do szklarenki alpejskiej. Strefa 5–6.

Lamium garganicum L.

– jasnota gargańska

Lamium garganicum

Bylina do 60 cm szer., tworząca darnie, niekiedy rozestana po powierzchni ziemi. Kłaczki zdrewniałe, z rozłogami. Pędy 5–50 cm dł. Liście do 8 cm dł., 5 cm szer., nerkowate, sercowate do jajowatych, karbowane lub ząbkowane. Nibyokółki 2–4(6), 2–16-kwiatowe. Przysadki 1–10 mm dł., owłosione. Kielich 7–15(20) mm dł., na szczycie z trójkątnymi ząbkami. Korona 15–40(45) mm dł., różowa lub purpurowa, rzadko biała; rurka do 25 mm dł., dłuższa od kielicha, prosta, rzadko skrzywiona u nasady, często z purpurowymi smugami w gardzieli, bez pierścienia włosków u nasady; górna warga 4–15 mm dł., dwudzielna lub ząbkowana; dolna warga 4–15 mm dł., często z purpurową plamką, środkowa łątka 2–6 mm dł., boczne łatki 1–2 mm dł., zaokrąglone. Pylniki owłosione. Kwitnienie VI–VII.

Południowa Europa, północna Afryka, zachodnia Azja, do 2800 m n.p.m.; skały i piargi, często na wapieniach. Gatunek bardzo zróżnicowany, dzielony na wiele podgatunków i odmian. Strefa 5.

Lamium maculatum L.

– jasnota plamista

Lamium maculatum

Roślina 20–50(80) cm wys., owłosiona lub prawie naga. Kłaczka z podziemnymi rozłogami. Liście 1–8 cm dł., 1–7 cm szer., ogonkowe, sercowatojajowate do jajowatotrójkątnych, na szczycie często długo zastrzone, nieregularnie, grubo karbowano-piłkowane, zwykle ze srebrzystobiałą smugą na górnej powierzchni. Nibyokółki 8–12-kwiatowe. Kielich 8–12 mm dł., dzwinkowaty, 5-zębrowy; ząbki równowąskolancetowate. Korona 18–30 mm dł., różowa, purpurowa lub biała; rurka długości kielicha lub dłuższa, skrzywiona, ścięśniona część rurki oddzielona wewnątrz prostopadle pierścieniem włosków; górna warga 7–8 mm dł., podługowata, krótko owłosiona; dolna warga 4–6 mm dł., 3-łatkowa, z białymi i czerwonymi plamami. Pylniki owłosione. Pylek pomarańczowy. Kwitnienie V–X.

Europa, północna Afryka, zachodnia Azja, do 2700 m n.p.m.; lasy, zarośla, przydroża. W Polsce pospolita. Wszystkie odmiany uprawne wymagają półcienistych stanowisk i żyznych gleb. Strefa 4.

– **'Argenteum'** – liście zielone, srebrzyście przebarwione, kwiaty purpurowofioletowe, kwitnienie V–VI.

– **'Aureum'** – liście żółte, ze srebrną smugą.

Lamium maculatum 'Aureum'

– **'Beacon Silver'** – liście na górnej stronie całkowicie srebrzystobiałe.

– **'Chequers'** – liście z szerokim, srebrnym prążkiem, kwitnienie obfite.

Lamium maculatum 'Beacon Silver'

Lamium maculatum 'Chequers'

– **'Roseum'** – liście zielone, ze srebrną smugą.

– **'Shell Pink'** – wysokość w czasie kwitnienia do 20 cm, liście zielone, ze srebrnymi liniami, kwiaty czysto różowe, stanowisko także cieniste.

– **'Silbergroschen' ('Silver Dollar')** – liście srebrzyście połyskujące, z wyjątkiem zielonej obwódki.

– **'White Nancy'** – liście srebrne, z zielonymi brzegami.

Lamium maculatum 'White Nancy'

Lamium orvala L.

– jasnota wielkokwiatowa

Bylina 30–80 cm wys. Liście do 4–15 cm dł., 3–10 cm szer., długoogonkowe, szerokotrójkątne do jajowatych, jajowate albo sercowate u nasady, grubo ząbkowane. Nibyokółki 8–12-kwiatowe. Kwiaty owłosione. Kielich 12–20 mm dł., rozwarty; ząbki ostre, na brzegu czerwone. Korona 30–45 mm dł.,

Papaver orientale L.

– mak wschodni

Bylina 50–90 cm wys. Łodygi wyprostowane, nierozgałęzione, pokryte białymi, przylegającymi szczecinkami. Liście odziomkowe i łodygowe, dolne długoogonkowe, łodygowe krótkoogonkowe lub siedzące; blaszki 6–21 cm dl., eliptyczne, lancetowate lub wąskolancetowate, pierzastodzielne, obustronnie pokryte białymi, sztywnymi włoskami; segmenty podługowatotrójkątne, grubo pilkowane. Pąki zwieszane. Działki kielicha 2, owłosione. Płatki korony 4, 45–90 mm dl., pomarańczowe do szkarłatnych, bez plamki albo z bladofioletowymi lub białymi, klinowatymi plamkami. Pręciki 13–16 mm dl.; nitki bladeżółte do ciemnopurpurowych. Znamiona 7–16-promieniowe. Torebka nasienne ok. 20–30 mm dl., prawie kulista, naga. Kwitnie VI–VII.

Południowo-wschodnia Turcja, Zakaukazie, północno-zachodni Iran, 1950–2800 m n.p.m.; skaliste zbocza, wapienne piargi, łąki. Uprawiany w Europie od XVIII wieku. Strefa 4.

Papaver orientale

– **'Allegro'** – kwiaty szkarłatne, z dużym, ciemnym oczkiem.

Papaver orientale 'Allegro'

– **'Brillant'** – wysokość 80 cm, kwiaty szkarłatnoczerwone, kwitnienie V–VI.

– **'Cedar Hill'** – kwiaty różowe.

Papaver orientale 'Cedar Hill'

– **'Doublooms'** – wysokość 60 cm, kwiaty pełne, pomarańczowe, z czarnymi pręcikami.

– **'Helen Elizabeth'** – kwiaty lososioworóżowe, z ciemną plamą u nasady płatków korony.

Papaver orientale 'Helen Elizabeth'

– **'Patty's Plum'** – kwiaty śliwkowofioletowe.

Papaver orientale 'Patty's Plum'

– **'Perry's White'** – kwiaty czysto białe, z czarniawym oczkiem, kwitnienie V–VII.

– **'Peter Pan'** – wysokość 60 cm, kwiaty błyszczące, czerwone, z fryzowanymi płatkami.

– **'Prinzessin Viktoria Luise'** – wysokość 90–120 cm, kwiaty intensywnie lososiowe.

– **'Rembrandt'** – wysokość 80 cm, kwiaty czerwone, z czarnym oczkiem, kwitnienie V–VI.

– **'Royal Wedding'** – kwiaty duże, puszyste, płatki błyszczące, białe, karbowane, z purpurowoczarnym oczkiem.

Papaver orientale 'Prinzessin Viktoria Luise'

Podobny jest mak przykwiatkowy **Papaver bracteatum Lindl.**, wyróżniający się silniejszym wzrostem, do 120 cm wys., wyprostowanymi pąkami, krwistoczerwonymi płatkami korony z podłużnymi plamami u nasady i obecnością 14–20-promieniowych znamion. Poniżej działek kielicha występuje 3–5 podobnych do nich przykwiatków oraz 2 przykwiatki podobne do liści. Kwiaty do 200 mm średnicy. Kwitnienie V–VII. Wschodnia Anatolia, Kaukaz, północny Iran, 2000–2500 m n.p.m.; skaliste zbocza. Strefa 5.

Papaver bracteatum

Papaver rhaeticum Leresche

– mak recki

P. alpinum L. subsp. *rhaeticum* (Leresche) Hayek, *P. pyrenaicum* (L.) Willd. subsp. *rhaeticum* (Leresche) Fedde

Papaver rhaeticum

Bylina 5–20 cm wys., pokryta przylegającymi szczecinkami, u nasady okryta zwartą tunicą liści. Liście pojedynczo lub dwukrotnie pierzaste; segmenty pierzasto kłapowane;

Encyklopedia bylin to publikacja zawierająca opisy około 6350 gatunków, podgatunków, odmian i odmian uprawnych roślin wieloletnich zielnych o różnorodnych walorach ozdobnych, zimujących w warunkach Niżu Środkowoeuropejskiego, zilustrowane ponad 3600 fotografiami. Opisy roślin zawierają informacje o ich morfologii, występowaniu geograficznym, wymaganiach siedliskowych, zastosowaniu, sposobie uprawy i rozmnażaniu. Pomocą dla czytelnika jest zamieszczony w encyklopedii ilustrowany rycinami słowniczek pojęć botanicznych.

Beata Grabowska

absolwentka Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej (obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego) w Poznaniu o specjalizacji Kształtowanie i Organizacja Terenów Zieleni. Od 1989 r. zatrudniona w Ogrodzie Botanicznym UAM. Prowadzi działy Systematyki Roślin, Biologii oraz Zmienności Genetycznej Roślin. Zajmuje się m.in. aklimatyzacją i biologią obcych gatunków paprotników, roślin nagozalążkowych i okrytozalążkowych.

Tomasz Kubala

absolwent Wydziału Ogrodniczego poznańskiej Akademii Rolniczej (obecnie Uniwersytetu Przyrodniczego) o specjalizacji Rośliny Ozdobne. Doktorant w Katedrze Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody Uniwersytetu Gdańskiego. Zatrudniony w Ogrodzie Botanicznym UAM w Poznaniu, gdzie prowadzi Dział Roślin Górskich. Uczestnik kilku wypraw botanicznych, m.in. do Wenezueli, Ekwadoru i Nepalu. Współautor książki o uprawie storczyków, fotograf roślin.

ZYSK I S-KA
WYDAWNICTWO

www.zysk.com.pl

ISBN 978-83-7506-846-7

9 788375 068467